

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/77/2017
Identifikačné číslo spisu: 1015201538
Dátum vydania rozhodnutia: 27.02.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1015201538.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančeniča, v právnej veci žalobcu: H. Š., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. U. H. XXX, XXX XX V. U. H., zastúpený JUDr. Matejom Okálym, advokátom so sídlom Advokátskej kancelárie Hviezdoslavova 7, Spišská Nová Ves, proti žalovanému: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 43702/2015-23 zo dňa 30. júna 2015 a č. 43702/2015-23/1 zo dňa 30. júna 2015, o kasačnej sťažnosti žalobcu takto

rozhodol:

Kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 6S/222/2015-49, 6S/226/2015-49 zo dňa 22.03.2017 zamietol žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí žalovaného č. 43702/2015-23 zo dňa 30.06.2015 a č. 43702/2015-23/1 zo dňa 30.06.2015. Napadnutým rozhodnutím č. 43702/2015-23 zo dňa 30.06.2015 Minister spravodlivosti SR zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie Útvaru sociálneho zabezpečenia Zboru väzenskej a justičnej stráže č. GR ZVJS-14482-1/33-15 zo dňa 07.04.2015, ktorým bola žalobcovi uložená povinnosť vrátiť neprávom vyplatenú sumu na výsluhovom dôchodku v sume 21.970,80 eur a napadnutým rozhodnutím č. 43702/2015-23/1 zo dňa 30.06.2015 Minister spravodlivosti SR zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutia Útvaru sociálneho zabezpečenia Zboru väzenskej a justičnej stráže č. GR ZVJS-144820-1/33-15 zo dňa 07.04.2015, ktorým bola žalobcovi uložená povinnosť vrátiť neprávom vyplatenú dávku na odchodnom v sume 5.628,10 eur.

2. Krajský súd rozsudok odôvodnil tým, že medzi povinnosti poberateľa dávky sociálneho zabezpečenia v zmysle § 113 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) patrí aj povinnosť vrátiť dávku sociálneho zabezpečenia alebo jej časť odo dňa, od ktorého nepatrila vôbec alebo nepatrila v poskytnutej sume, a to v prípadoch, ktoré zákon taxatívne vymedzuje (§ 113 ods. 2 písm. g/ bod 1 až 4). Jedným z

týchto prípadov je, že rozhodnutie, ktorým došlo k ukončeniu služobného pomeru policajta bolo zrušené a jeho služobný pomer stále trvá. Táto podmienka vymedzená v bode 4 zákonného ustanovenia bola zavedená novelou č. 80/2013 Z. z. s účinnosťou od 01.05.2013. Podľa dôvodovej správy uvedenej novely bolo jej cieľom vytvoriť legislatívne predpoklady pre zníženie výdavkov na osobitný systém sociálneho zabezpečenia policajtov (o. i. aj príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže) z osobitných účtov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, Ministerstva financií Slovenskej republiky a Ministerstva obrany Slovenskej republiky, ktoré tento systém spravujú. Zaviedlo sa teda nové ustanovenie, ktoré explicitne zakladá poberateľovi dávky sociálneho zabezpečenia povinnosť vrátiť túto dávku aj v prípade zrušenia rozhodnutia o ukončení služobného pomeru s právnymi následkami ďalšieho trvania služobného pomeru. Žalobca, ako bývalý príslušník Zboru väzenskej a justičnej stráže, po prepustení zo služobného pomeru požiadal o priznanie odchodného a výsluhového dôchodku. Jeho žiadostiam bolo vyhovené, bolo mu vyplatené odchodné a výsluhový dôchodok mu bol vyplácaný až do opätovného rozhodnutia o prepustení zo služobného pomeru, t. j. do 11.11.2014. Pôvodné rozhodnutia o prepustení žalobcu zo služobného pomeru boli zrušené príslušnými súdmi. Na základe tejto skutočnosti pristúpil prvostupňový orgán k aplikácii bodu 4 ustanovenia § 113 ods. 2 písm. g/ zákona o sociálnom zabezpečení a uložil žalobcovi povinnosť neprávom vyplatené dávky sociálneho zabezpečenia vrátiť. Výklad zákona poskytnutý žalobcom krajský súd nepovažoval za správny. Uviedol, že zákon o sociálnom zabezpečení neobsahuje výnimku, ktorá by umožňovala vyňatie aplikácie bodu 4 predmetného ustanovenia spod daného prípadu. V dôsledku rozhodnutia Najvyššieho súdu SR služobný pomer žalobcu trval nepretržite až do 11.11.2014, t. j. aj v období, v ktorom žalobca poberal výsluhový dôchodok a bolo mu vyplatené odchodné. Navyše zákon o sociálnom zabezpečení v súvislosti s konaniami o dávkach sociálneho zabezpečenia odkazuje na použitie zákona č. 71/1967 Zb. Správneho poriadku ako procesnej právnej normy s priamou aplikabilitou. Krajský súd sa preto v plnom rozsahu stotožnil s názorom žalovaného, že zásada zákonnosti predstavuje povinnosť správnych orgánov postupovať v konaní v súlade so zákonmi a inými všeobecne záväznými právnymi predpismi, ktoré sa vzťahujú na danú vec v čase rozhodovania správneho orgánu. Navyše, v čase vydania rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, 28.08.2013, kedy bolo ukončené konanie o neplatnosti skončenia služobného pomeru personálnym rozkazom, bol už sporný bod 4 súčasťou § 113 ods. 2 písm. g/ zákona o sociálnom zabezpečení. Krajský súd tiež poukázal na žiadosti žalobcu o priznanie odchodného a výsluhového dôchodku po opätovnom prepustení zo služobného pomeru k 11.11.2014, na základe ktorých prvostupňový orgán rozhodnutím č. GR ZVJS-144820/33-15 zo dňa 08.01.2015 priznal žalobcovi odchodné vo výške 8.489,47 eur a rozhodnutím č. GR ZVJS-14482/33-15 zo dňa 26.01.2015 mu priznal výsluhový dôchodok počnúc dňom 12.11.2014 mesačne vo výške 430,64 eur. Z uvedených rozhodnutí tiež vyplýva, že žalobcovi do výpočtového základu na priznanie odchodného a výsluhového dôchodku boli započítané aj roky trvania služobného pomeru v čase od pôvodného skončenia služobného pomeru po zrušenie predmetných rozhodnutí súdom. Žalobu preto zamietol.

3. Dňa 21.05.2017 podal žalobca proti rozsudku kasačnú sťažnosť, v ktorej opätovne poukázal na žalobné dôvody. Uviedol tiež, že prvostupňový súd sa síce náležite vysporiadal s obdobím platnosti tej ktorej právnej úpravy, jej účinnosti a zmien, ku ktorým došlo počas obdobia trvania sporu o neplatnosť skončenia pracovného pomeru, avšak nevysporiadal sa s argumentáciou ohľadom „neprimeranej tvrdosti“ zmeny právnej úpravy v neprospech žalobcu. Dodal, že svojím konaním a vedením sporu nezapríčinil, že tento trval takmer sedem rokov. Keby zamestnávateľ uznal pochybenia a umožnil mu vykonávať prislúchajúce činnosti v zmysle zaradenia, nebol by dôvod domáhať sa náhrady platu a tiež by nemusel vracat' vyplatené dôchodky. Poukázal na to, že Krajský súd v Prešove rozhodol o zrušení rozhodnutí o prepustení žalobcu už dňa 02.10.2012, t. j. v čase účinnosti úpravy, podľa ktorej nebol povinný vracat' prijaté plnenia. Žiadal preto uplatniť liberačnú právomoc tvrdosti právnej úpravy. Ako kasačný dôvod tiež uviedol, že vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd. Počas konania obdržal rozhodnutie o odklade vykonateľnosti od predsedníčky senátu JUDr. Langovej, rozsudok je vydaný senátom v zložení JUDr. Degma, JUDr. Krišková, JUDr. Jurgošová, v priebehu roka 2016 ako predseda senátu vystupovala JUDr. Magdaléna Bošková.

4. Žalovaný sa k podanej kasačnej sťažnosti nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť a dospel k záveru, že je potrebné ju ako nedôvodnú zamietnuť (§ 461 SSP).

6. Podľa § 491 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“), ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti (01.07.2016).

7. Podľa § 113 ods. 2 písm. g/ zákona o sociálnom zabezpečení v znení účinnom od 01.05.2013 poberateľ dávky sociálneho zabezpečenia je povinný vrátiť dávku sociálneho zabezpečenia alebo jej časť odo dňa, od ktorého nepatrila vôbec alebo nepatrila v poskytnutej sume, ak 1. nesplnil povinnosť ustanovenú týmto zákonom, 2. prijímal dávku sociálneho zabezpečenia alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neoprávnene alebo vo vyššej sume, ako patrila, 3. vedome inak spôsobil, že dávka sociálneho zabezpečenia alebo jej časť sa vyplatila neoprávnene alebo vo vyššej sume, ako patrila, 4. rozhodnutie o skončení služobného pomeru bolo zrušené a jeho služobný pomer trvá.

8. Rozhodnutiu o uložení povinnosti vrátiť neprávom vyplatenú dávku na výsluhovom dôchodku a neprávom vyplatenú dávku na odchodnom predchádzal rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 3S/52/2011-42 zo dňa 02.10.2012, potvrdené rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Sžo/3/2013 z 28.08.2013, ktorým krajský súd zrušil rozhodnutie Generálneho riaditeľa Zboru väzenskej a justičnej stráže č. GR ZVJS-3-5-13/14-2011 z 01.08.2011 v spojení s personálnym rozkazom riaditeľa Ústavu na výkon väzby v Levoči č. 193 z 19.11.2008 o prepustení sťažovateľa zo služobného pomeru. Služobný pomer z tohto dôvodu ďalej trval až do 11.11.2014.

9. Po následnom prepustení zo služobného pomeru k 11.11.2014 Útvar sociálneho zabezpečenia Generálneho riaditeľstva Zboru Väzenskej a justičnej stráže rozhodnutím č. GR ZVJS-14482o/33-15 z 08.01.2015 opätovne priznal sťažovateľovi odchodné vo výške 8.489,47 eur a rozhodnutím č. GR ZVJS-14482/33-15 z 26.01.2015 priznal sťažovateľovi výsluhový dôchodok od 12.11.2014 vo výške 430,64 eur mesačne.

10. Personálny rozkaz o prepustení sťažovateľa zo služobného pomeru bol právoplatne zrušený rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Sžo/3/2013 z 28.08.2013, a teda rozhodnutie o neplatnom prepustení sťažovateľa zo služobného pomeru sa stalo záväzným pre strany sporu dňom doručenia (právoplatnosťou) rozsudku najvyššieho súdu o tom, že služobný pomer skončil neoprávnene a ďalej trvá. Od tohto okamihu bolo pre strany sporu záväzným, že ukončenie služobného pomeru sťažovateľa bolo nezákonné, a že služobný pomer sťažovateľa trvá. Kasačný súd sa stotožňuje s názorom krajského súdu, že podstatným pre účastníkov konania, pokiaľ ide o právo Ministerstva spravodlivosti SR požadovať vrátenie vyplatených dávok, je deň doručenia tohto rozsudku Útvaru sociálneho zabezpečenia Generálneho riaditeľstva Zboru Väzenskej a justičnej stráže (deň 20.09.2013). Na doplnenie uvádza, že pred týmto dňom neexistoval dôvod požadovať od sťažovateľa vrátenie vyplatených dávok výsluhového dôchodku a odchodného. Nárok na vrátenie neoprávnene vyplatených dávok mohol vzniknúť až právoplatným rozhodnutím o zrušení personálneho rozkazu o prepustení sťažovateľa (doručením rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 6Sžo/3/2013), odpadnutím dôvodu pre ktorý boli priznané, a preto je nevyhnutné posudzovať povinnosť vrátiť neoprávnene vyplatené dávky podľa predpisov účinných v tomto čase. V danom prípade podľa zákona o sociálnom zabezpečení účinnom od 01.05.2013. Žalovaný preto rozhodol správne, keď na účely vrátenia dávok sociálneho zabezpečenia aplikoval ustanovenie § 113 ods. 2 písm. g/ bod 4. zákona o sociálnom zabezpečení v znení účinnom od 01.05.2013, v zmysle ktorého poberateľ dávky sociálneho zabezpečenia je povinný vrátiť dávku sociálneho zabezpečenia alebo jej časť odo dňa, od ktorého nepatrila vôbec alebo nepatrila v poskytnutej sume, ak rozhodnutie o skončení služobného pomeru bolo zrušené a jeho služobný pomer trvá. Obdobný princíp je uplatňovaný pri inštitúte bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniklo na základe plnenia z právneho dôvodu, ktorý dodatočne odpadol (§ 451 ods. 2 Občianskeho

zákonníka). Okamihom bezdôvodného obohatenia pri plnení z právneho dôvodu, ktorý odpadol, je okamih, keď právny dôvod stratí právne účinky. Tento názor vyplýva aj z judikatúry slovenských súdov (viď. napr.: Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS. 184/2015, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3Cdo/145/2004, rozsudok Krajského súdu Trnava 21Cob/33/2016).

11. Nad rámec kasačný súd dodáva, že povinnosť vrátiť neprávom vyplatené dávky by sťažovateľovi vznikla aj podľa zákona o sociálnom zabezpečení v znení účinnom do 30.04.2013. Podľa konštantnej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr.: sp. zn.: 9Sžso/44/2015, 10Sžso/8/2015) aj v čase, keď ustanovenie § 113 ods. 2 písm. g/ neobsahovalo bod 4, povinnosť vrátiť neoprávnené vyplatené dávky v prípade rozhodnutia o neplatnom skončení služobného pomeru vznikla na základe ustanovenia bodu 2 § 113 ods. 2 písm. g/. Pokiaľ sťažovateľ inicioval konanie o neplatnosť skončenia jeho služobného pomeru, pretože bol presvedčený, že zo služobného pomeru bol prepustený nezákonne, už pri podávaní žaloby musel predpokladať, že dávka na odchodnom a výsluhový dôchodok sú mu za takých okolností vyplácané neoprávnené. Skutočnosť, že zákonodarca od 01.05.2013 osobitne vyčlenil danú právnu situáciu v bode 4 § 113 ods. 2 písm. g/ zákona o sociálnom zabezpečení z dôvodu predchádzania výkladovým problémom a jednoznačnosti, ešte neznamená, že v prípadoch vydania rozhodnutia, o neplatnosti skončenia služobného pomeru a zároveň vyslovení, že služobný pomer trvá, do 30.04.2013, povinnosť vrátiť neprávom vyplatené sumy na dávkach sociálneho zabezpečenia nevznikla.

12. Pokiaľ ide o námietky sťažovateľa k zmenám v zložení senátu a k nesprávnemu obsadeniu senátu, kasačný súd zistil, že konkrétne úkony počas konania na krajskom súde boli vykonávané vždy zákonným sudcom. Žalobná vec napadla na krajský súd dňa 21.09.2015 a bola pridelená náhodným výberom senátu 6S. V zmysle platného rozvrhu práce, senátu 6S v tom čase predsedala JUDr. Langová, ktorá vydala aj rozhodnutie o odklade vykonateľnosti preskúmaných rozhodnutí správneho orgánu. Mgr. Bošková nebola vo veci konajúcou sudkyňou, ale vyššou súdnou úradníčkou, poverenou len na procesné úkony. V zmysle Dodatku č. 4 k rozvrhu práce na rok 2016 bol do senátu 6S namiesto JUDr. Langovej (z dôvodu jej pridelenia na Najvyšší súd Slovenskej republiky) zaradený JUDr. Pavlíkovský, a teda senát 6S s účinnosťou od 11.04.2016 konal a rozhodoval v pridelených veciach v zložení JUDr. Pavlíkovský, JUDr. Degma a JUDr. Krišková. Dodatkom č. 2 k rozvrhu práce na rok 2017 bol zo senátu 6S vypustený JUDr. Pavlíkovský a veci pridelené senátu 6S od 01.03.2017 rozhodoval tento senát v zložení senátu JUDr. Degma, JUDr. Krišková, JUDr. Jurgošová, teda v zložení, v ktorom bolo vydané meritórne rozhodnutie. Vo veci konajúci súd nemá povinnosť zakaždým oznamovať zmenu v zložení senátu.

13. Z vyššie uvedených dôvodov kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol (§ 461 SSP).

14. Účastníkom kasačný súd náhradu trov kasačného konania nepriznal, pretože sťažovateľ nebol v kasačnom konaní úspešný (§ 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 SSP) a pre priznanie trov kasačného konania žalovanej nenastali okolnosti, za ktorých by bolo spravodlivé trovy požadovať (§ 168 v spojení s § 467 ods. 1 SSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný riadny opravný prostriedok.